

บทที่ 4

ข้อมูลพื้นฐานและผลการศึกษา

ข้อมูลพื้นฐานของ สวนสาธารณะสมเด็จพระเจ้า 90 จังหวัดพะเยา ประกอบด้วยสิ่งแวด ล้อมทางกายภาพและสังคม อันได้แก่ตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการ บริหารจัดการในแต่ละส่วนของพื้นที่ เช่น องค์กรและหน่วยงานราชการ องค์กรทางการเมือง ผู้นำ ต่าง ๆ ในชุมชน และประชาชน ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้มีความสำคัญต่อการบริหารจัดการสวน สมเด็จพระเจ้า 90 อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

4.1 ข้อมูลพื้นฐานสวนสมเด็จพระเจ้า 90

4.1.1 ความเป็นมา

แต่เดิมบริเวณพื้นที่สวนสมเด็จพระเจ้า 90 เป็นหนองน้ำ หรือชาวบ้านเรียกว่า สระบัว รวมพื้นที่ทั้งหมด 28 ไร่ ทางราชการได้ปรับปรุงพื้นที่แล้วสร้าง เป็นบริเวณบ้านพักข้าราชการของ สำนักงานแขวงทางพะเยาที่ 1 ซึ่งมีแนวถนนโอบรอบฝั่งทิศตะวันออกของตัวบ้านพะเยา ต่อมา พ.ศ.2506 นายบุญดี สุทธิภักดิ์ เป็นนายกเทศมนตรี อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ได้ดำเนินการปรับ บรุงถนนสายนี้ใหม่ เป็นถนนลาดยาง และสร้างเขื่อนคอนกรีตกั้นน้ำเซาะตลิ่ง ตั้งแต่บริเวณด้าน หน้าอนุสาวรีย์พ่อขุนงำเมือง ถึงสามแยกถนนท่ากว๊าน บริเวณหน้าสวนอาหารแสงจันทร์

ในปี พ.ศ.2508 เทศบาลเมืองพะเยาได้จัดสร้างศาลากลางน้ำกว๊านที่เรียกว่าบาร์ ขาว โดยของงบประมาณอุดหนุนพิเศษจากกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย เมื่อปี พ.ศ. 2502 สมเด็จพระพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนาได้เสด็จมาพะเยา เทศบาลเมืองพะเยา และอำเภอเมือง พะเยา ได้ก่อสร้างสะพานตรงสามแยกถนนท่ากว๊านเพื่อให้เป็นที่รับรองสมเด็จพระพี่นางเธอ (ชาว บ้านเรียกว่า ขัว หรือสะพานพระพี่นาง) หลังจากนั้น ได้ปรับปรุงเป็นร้านอาหารและทำเทียบเรือ เทศบาลไปปรับปรุงถนนชายกว๊านเป็นลาดยางแล้ว ได้มีร้านอาหารตรงบริเวณมุมถนนชายกว๊าน ซึ่งเป็นที่ลุ่มเป็นหนองน้ำ อันเป็นบริเวณด้านหน้าของศาลาหมื่นปีในปัจจุบัน เป็นร้านอาหารของ นายเป็ง บุญธรรม คนทั่วไปเรียกว่า “บาร์เป็ง” สมเด็จพระศรีนครินทร์บรมราชชนนี ได้เคย ประทับพักผ่อนพระอิริยาบถที่ร้านอาหารนี้ ระหว่างการเสด็จเยี่ยมชมการพัฒนากว๊านพะเยาในช่วง ปี พ.ศ. 2514-2516

ระหว่าง ปี พ.ศ.2525-2526 สถานีประมงได้นำเรือขุดมาพัฒนาที่กว๊านพะเยา แขวงการทางพะเยาที่ 1 ซึ่งเป็นผู้ดูแลพื้นที่บริเวณนี้ทั้งหมด เนื่องจากเป็นที่ราชพัสดุ ได้ขอความร่วมมือจากสถานีประมง ทำการขุดโคลนชายเลน จากกว๊านพะเยาขึ้นมาถมพื้นที่ทั้งหมดตั้งแต่บริเวณบาร์เป็ญจนถึงร้านอาหารแสงจันทร์ เพื่อจัดสร้างเป็นสวนสาธารณะขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อจะให้เป็นการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ที่ทรงมีพระชนมายุครบ 90 พรรษา

ส่วนบาร์ขาวและสะพานพระพีนางฯ ได้ถูกรื้อออกจากกว๊านพะเยาตามมติของ คณะกรรมการรักษากว๊านพะเยาเมื่อปี พ.ศ.2524 ต่อมาจังหวัดพะเยาร่วมกับเทศบาลเมืองพะเยา ในสมัยที่ นายสุตจิตร์ คอวนิช ดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดพะเยา และนายบุญดี สุทธิภักดิ์ นายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองพะเยาได้ร่วมกับแขวงการทางปรับปรุงพื้นที่บางส่วนของที่จะจัดสร้างเป็นสวนสาธารณะ เพื่อที่จะใช้เป็นสถานที่ประดิษฐานอนุสาวรีย์พ่อขุนงำเมือง และได้รื้อถอนบาร์เป็ญซึ่งเดิมอยู่ในพื้นที่ดังกล่าวออกไปในปี พ.ศ.2527 หลังจากนั้น ได้ดำเนินการจัดสร้างอนุสาวรีย์ และลานพ่อขุนงำเมืองขึ้นเพื่อเป็นการเทิดพระเกียรติและเป็นที่ยอมรับของกนพะเยาโดยประดิษฐานอยู่ในบริเวณสวนสมเด็จพระเจ้า 90 ปัจจุบันมูลนิธิพ่อขุนงำเมือง ชมรมลูกสาวพ่อขุนงำเมือง และเทศบาลเมืองพะเยาเป็นผู้ดูแล (เสรี ชูฤกษ์, 2545: สัมภาษณ์.)

ต่อมาแขวงการทางพะเยาที่ 1 ร่วมกับจังหวัดพะเยา เทศบาลเมืองพะเยา ข้าราชการ พ่อค้าและประชาชนชาวจังหวัดพะเยา ได้จัดทำโครงการพัฒนาพื้นที่ดังกล่าว เพื่อสร้างเป็นสวนสาธารณะขึ้น เมื่อวันที่ 27 เมษายน พ.ศ.2533 และกระทรวงคมนาคมได้นำขึ้นน้อมเกล้า น้อมกระหม่อมถวายสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี และขอพระราชทานนามสวนสาธารณะที่จัดสร้างขึ้น เพื่อเป็นสิริมงคลนามว่า “สวนสมเด็จพระเจ้า 90” เมื่อได้รับพระบรมราชานุญาตแล้ว จึงได้เริ่มก่อสร้างขึ้นเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2533 แล้วเสร็จเมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ.2533 ใช้ระยะเวลาในการก่อสร้างประมาณ 5 เดือน ซึ่งแผนผังของสวนสมเด็จพระเจ้า 90 นี้ อยู่ในหน้า 32

4.1.2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นการเทิดพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เนื่องในวโรกาสเจริญพระชนมายุครบ 90 พรรษา
2. เพื่อเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของชาวพะเยา และจะเป็นสถานที่เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดพะเยา

4.1.3 เริ่มก่อสร้าง

เริ่มก่อสร้างเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ.2533 แล้วเสร็จเมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2533 ใช้ระยะเวลาในการก่อสร้าง 5 เดือน

4.1.4 สภาพที่ตั้ง

สวนสาธารณะสมเด็จพระเจ้า 90 มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ถนนท่ากว๊าน ทางด้านสวนสุขภาพ

ทิศใต้ ติดต่อกับ ร้านอาหารแสงจันทร์

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ถนนท่ากว๊านและกว๊านพะเยา

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ชุมชนวัดไชยอวาส หรือบ้านหลังสวน

4.1.5 องค์ประกอบทางโครงสร้างของสวนสาธารณะสมเด็จพระเจ้า 90

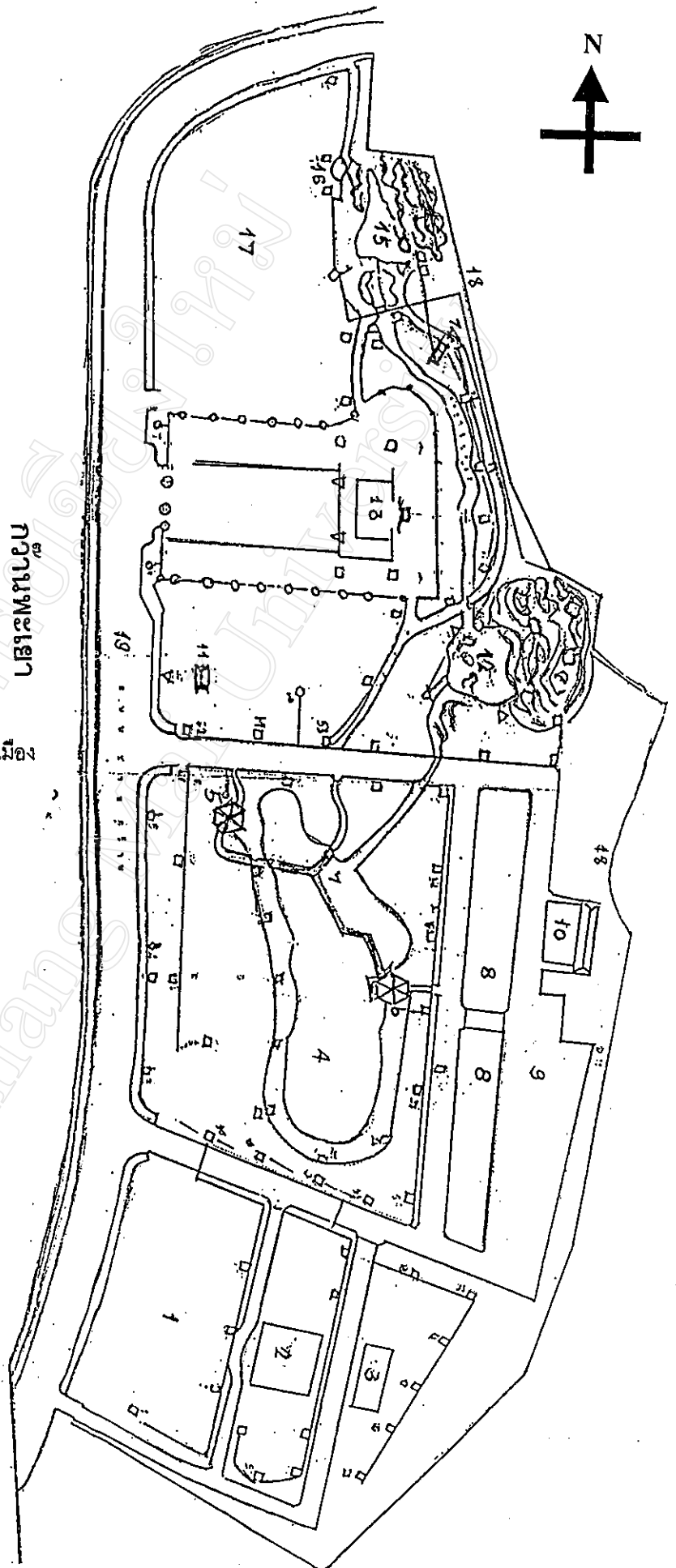
สวนสมเด็จพระเจ้า 90 ตั้งอยู่บริเวณหน้ากว๊านพะเยา มีเนื้อที่รวม 28 ไร่ เป็นที่ดินราชพัสดุแปลงหมายเลขที่ 453 โดยแบ่งพื้นที่ออกเป็น 4 ส่วน คือ

- 1) ลานพ่อบุญจำเมือง เป็นที่ตั้งของอนุสาวรีย์พ่อบุญจำเมือง ข้างหน้าเป็นคอนกรีต (ปัจจุบันมูลนิธิพ่อบุญจำเมือง และเทศบาลเป็นผู้ดูแล) รำมวยไก่เที๊ยก
- 2) สนามบริเวณศาลาหมื่นปี พื้นที่เป็นสนามหญ้าโล่ง มีเวทีกลางแจ้ง หันหน้าไปยังกว๊านพะเยาและ ศาลาหมื่นปี
- 3) บริเวณที่พักผ่อนหย่อนใจ พื้นที่ปลูกพันธุ์ไม้ดอกไม้ประดับ สระน้ำ ศาลาพักผ่อน ห้องสุขาชาย - หญิง พื้นที่สำหรับจอดรถยนต์จำนวน 65 คัน รถโดยสารขนาดใหญ่ 3 คัน รถจักรยานยนต์ 42 คัน และพื้นที่สำหรับประชาชนใช้ออกกำลังกาย
- 4) บ้านรับรอง อาคารรับรองจำนวน 1 หลัง ใช้เป็นที่พักรับรองของข้าราชการแขวงราชการ และส่วนราชการอื่นที่มาปฏิบัติราชการประชุมสัมมนาที่จังหวัดพะเยา

4.1.6 การใช้ประโยชน์สวนสาธารณะ

1. ลานพ่อบุญจำเมือง เป็นที่ตั้งของอนุสาวรีย์พ่อบุญจำเมือง มูลนิธิลูกสาวพ่อบุญจำเมืองเป็นผู้ดูแลในการจัดดอกไม้ธูปเทียนบริการนักท่องเที่ยวที่ต้องการมานมัสการพ่อบุญจำเมือง ส่วนด้านหน้าทำเป็นลานคอนกรีต อยู่ในความดูแลของทางเทศบาล จัดเป็นลานเอนกประสงค์ที่ว่าได้ คือ ประชาชนจะใช้เป็นที่ออกกำลังกายตอนเช้า เช่น เดิน รำมวยจีน ใช้ในกิจกรรมพิธีทำบุญ ตักบาตรในวันสำคัญต่าง ๆ ใช้ในพิธีบวงสรวงพ่อบุญจำเมือง ฯลฯ เป็นต้น

1. สนามหน้าบ้านพักรับรอง
2. บ้านพักรับรอง
3. ที่พักคนงานและยาม
4. สระน้ำกลางสวน
5. ศาลาทอง
6. ศาลาพักผ่อน
7. สะพาน
8. แนวริมม้านั่งพักผ่อน
9. ลาดจอดรถ
10. ห้องสุขาชาย-หญิง
11. ป้ายสวนสมเด็จพระเจ้า 90
12. ที่ปลูกต้นไม้พื้นเมือง
13. พื้นที่ลานและอนุสาวรีย์พ่อขุนงำเมือง
14. เรือนเพาะชำ
15. บริเวณน้ำตก
16. ศาลาหมื่นปี
17. บริเวณสนามของศาลาหมื่นปี
18. แนวรั้วสวนสมเด็จพระเจ้า 90
19. ถนนชายกว๊าน

แผนที่ : บริเวณที่ตั้งสวนสมเด็จพระเจ้า 90 จังหวัดพะเยา

2. บริเวณศาลาหมื่นปีมีพื้นที่เป็นสนามหญ้าโล่งกว้าง มีเวทีกลางแจ้งหันหน้าไปยังกว๊าน จัดเป็นลานเอนกประสงค์เช่นกัน ใช้ในการประกอบพิธีและจัดงานประเพณีต่าง ๆ เช่น พิธีในวันเฉลิมพระชนมพรรษา งานประเพณีลอยกระทง ประเพณีสงกรานต์ จัดงานนิทรรศการ กิจกรรมออกกำลังกายเพื่อสุขภาพตลอดจนกิจกรรมของส่วนราชการและกิจกรรมสาธารณะอื่น ๆ

3. บริเวณสวนสาธารณะเป็นที่ประชาชนใช้พักผ่อนหย่อนใจ พื้นที่ตรงบริเวณสวนจะปลูกหญ้า ต้นไม้ ทั้งไม้ดอกไม้ประดับหลายพันธุ์ จัดสวนหย่อม มีศาลาพักผ่อน 2 ศาลาคือ ศาลาทอง กับศาลาพักผ่อน โดยมีสะพานเชื่อมไปหากันระหว่างสระน้ำ ในสระน้ำมีพันธุ์ปลาพระราชทาน เช่น ปลาการ์ฟ เป็นต้น มีห้องสุขาแยกชาย - หญิง จำนวน 12 ห้องเพื่อรองรับผู้มาใช้บริการ พื้นที่สำหรับจอดรถยนต์จำนวน 65 คัน รถโดยสารขนาดใหญ่ 3 คัน รถจักรยานยนต์ 42 คัน โดยมีป้ายบอกทางและเครื่องหมายจราจร นอกจากนี้ยังมีพื้นที่สำหรับประชาชนใช้ออกกำลังกาย

4. บ้านพักรับรอง อาคารรับรองจำนวน 1 หลัง มีทั้งหมด 6 ห้อง ใช้เป็นที่พักรับรองข้าราชการของแขวงการทางพะเยาที่ 1 และส่วนราชการอื่น ๆ ที่มาปฏิบัติราชการ ประชุมสัมมนาที่จังหวัดพะเยา หน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภาครัฐ และเอกชน ประชาชนทั่วไปก็สามารถที่จะมาใช้บริการได้ ค่านละ 80 บาทต่อห้อง ยกเว้นห้องที่ใช้ต้อนรับอธิบดีเท่านั้น

4.1.7 การให้บริการ

สวนสาธารณะสมเด็จพระเจ้า 90 จะเปิดให้บริการประชาชนตั้งแต่ 05.00 น. และปิดให้บริการเวลา 22.00 น.

4.2 ผลที่ได้จากการศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความร่วมมือของชุมชนในการจัดการสวนสมเด็จพระเจ้า 90 อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลสำหรับประชาชนทั่วไป ผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่ของรัฐ
กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้ประกอบด้วยกลุ่มบุคคล 3 กลุ่มคือกลุ่มประชาชนทั่วไป กลุ่มผู้นำชุมชน และกลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐจำแนกเป็นเพศชายและหญิงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของประชาชนทั่วไป ผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่ของรัฐ จำแนกตามเพศ

เพศ	ประชาชนทั่วไป		ผู้นำชุมชน		เจ้าหน้าที่ของรัฐ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศชาย	193	48.3	19	29.2	7	23.3
เพศหญิง	207	51.8	46	70.8	23	76.7
รวม	400	100.0	65	100.0	30	100.0

จากตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละจำแนกตามเพศ ในส่วนของประชาชนส่วนใหญ่พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 51.8 รองลงมาเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 48.3

ผู้นำชุมชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 70.8 รองลงมาเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 29.2

เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 76.7 รองลงมาเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 23.3

เมื่อจำแนกกลุ่มตัวอย่างตาม รัศับอายุออกเป็น 5 กลุ่มปรากฏผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของประชาชนทั่วไป ผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่ของรัฐ จำแนกตามอายุ

อายุ	ประชาชน		ผู้นำชุมชน		เจ้าหน้าที่ของรัฐ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 20 ปี	112	28.0	9	13.8	2	6.7
20 – 30 ปี	122	30.5	22	33.8	14	46.7
31 – 40 ปี	87	21.8	19	29.2	10	33.3
41 – 50 ปี	56	14.0	12	18.5	3	10.0
51 ปีขึ้นไป	23	5.8	3	4.6	1	3.3
รวม	400	100.0	65	100.0	30	100.0

จากตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละจำแนกตามอายุ ในส่วนของประชาชนทั่วไปผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อายุระหว่าง 20 - 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.5 รองลงมาอายุต่ำกว่า 20 ปี

คิดเป็นร้อยละ 28.0 และอายุระหว่าง 31 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 21.8 อายุระหว่าง 41 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 14.0 และอายุ 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 5.8

ผู้นำชุมชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.8 รองลงมาอายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.2 อายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 18.5 อายุต่ำกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 13.8 และอายุ 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 4.6

เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 46.7 รองลงมาอายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.3 อายุระหว่าง 41-50 คิดเป็นร้อยละ 10.0 ส่วนอายุต่ำกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 6.7 และอันดับสุดท้ายอายุ 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 3.3

จากการสำรวจระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างโดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ปรากฏผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละของประชาชนทั่วไป ผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่ของรัฐ จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	ประชาชน		ผู้นำชุมชน		เจ้าหน้าที่ของรัฐ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ป.1 - ป.6	46	11.5	7	10.8	2	6.7
ม.1 - ม.6	134	33.5	18	27.7	8	26.7
ระดับปวช. / ปวส.	96	24.0	3	4.6	-	-
ระดับอนุปริญญา / ปริญญาตรี	124	31.0	37	56.9	20	66.7
ระดับสูงกว่าปริญญาตรี	-	-	-	-	-	-
อื่น ๆ ระบุ	-	-	-	-	-	-
รวม	400	100.0	65	100.0	30	100.0

จากตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละของประชาชนทั่วไป ผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่ของรัฐ จำแนกตามระดับการศึกษา ในส่วนของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีระดับการศึกษา ม.1 - ม.6 คิดเป็นร้อยละ 33.5 รองลงมาระดับอนุปริญญา / ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 31.0 ระดับ ปวช. / ปวส. คิดเป็นร้อยละ 24.0 ระดับ ป.1 - ป.6 คิดเป็นร้อยละ 11.5

ผู้นำชุมชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษา อนุปริญญา / ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 56.9 รองลงมาระดับ ม.1 - ม.6 คิดเป็นร้อยละ 27.7 ระดับ ป.1 - ป.6 คิดเป็นร้อยละ 10.8 และ ระดับ ปวช. / ปวส. คิดเป็นร้อยละ 4.6

เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษา ระดับอนุปริญญา / ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 66.7 รองลงมาระดับ ม.1 - ม.6 คิดเป็นร้อยละ 26.7 ส่วนลำดับสุดท้าย ระดับ ป.1 - ป.6 คิดเป็นร้อยละ 6.7

เมื่อแยกกลุ่มตัวอย่างออกเป็นอาชีพต่างๆ ปรากฏผลดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนและร้อยละของประชาชนทั่วไป ผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่ของรัฐ
จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	ประชาชน		ผู้นำชุมชน		เจ้าหน้าที่ของรัฐ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เกษตรกร	38	9.5	6	9.2	-	-
ค้าขาย	163	40.8	12	18.5	-	-
นักเรียน / นักศึกษา	64	16.0	7	10.8	-	-
ข้าราชการ	62	15.5	21	32.3	30	100.0
รัฐวิสาหกิจ / พนักงานบริษัท	32	8.0	7	10.6	-	-
อื่น ๆ ระบุ	41	10.3	12	18.5	-	-
รวม	400	100.0	65	100.0	30	100.0

จากตารางที่ 4 แสดงจำนวนและร้อยละของประชาชนทั่วไป ผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่ของรัฐ จำแนกตามอาชีพ ในส่วนของประชาชนทั่วไป ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 40.8 รองลงมาเป็นนักเรียน / นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 16.0 ประกอบอาชีพข้าราชการ คิดเป็นร้อยละ 15.5 อาชีพอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 10.3 อาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 9.5 และอาชีพรัฐวิสาหกิจ / พนักงานบริษัท คิดเป็นร้อยละ 8.0

ผู้นำชุมชน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ ข้าราชการ คิดเป็นร้อยละ 32.3 รองลงมาประกอบอาชีพค้าขาย และอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 18.5 เป็นนักเรียน / นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 10.8 และสุดท้ายประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 9.2

เมื่อจำแนกรายได้ต่อเดือนของ กลุ่มตัวอย่างประชาชนทั่วไปพบว่าส่วนใหญ่ มีรายได้ต่ำกว่า 4,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 55.8 รองลงมา มีรายได้ 4,001 – 8,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 22.5 และ รายได้ระหว่าง 8,001– 12,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 10.8 ส่วนรายได้มากกว่า 12,000 บาทขึ้นไป มีอยู่ร้อยละ 11

ส่วนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการสวนสาธารณะ

เมื่อจัดจำแนกคะแนนความรู้ความเข้าใจในการจัดการสวนสาธารณะออกเป็นกลุ่มต่างๆ เป็น 3 กลุ่มคือผู้ที่ได้คะแนนน้อย คะแนนปานกลางและคะแนนสูงซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าเป็นกลุ่มผู้มีความรู้ระดับน้อย ปานกลาง หรือสูงนั้นพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ และผู้นำชุมชนมีความรู้อยู่ในระดับปานกลางและระดับสูงเพียงสองระดับ ไม่พบผู้ที่มีความรู้ระดับต่ำดังแสดงไว้ในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงการเปรียบเทียบระดับความรู้ความเข้าใจในการจัดการสวนสมเด็จพระย่า 90 ระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับผู้นำชุมชน

ผู้ตอบแบบสอบถาม	ระดับความรู้ความเข้าใจในการจัดการสวนฯ		รวม
	ปานกลาง	มาก	
เจ้าหน้าที่ของรัฐ	5 (16.7%)	25 (83.3%)	30 (100.0%)
ผู้นำชุมชน	9 (13.8%)	56 (86.2%)	65 (100.0%)
รวม	14 (14.7%)	81 (85.3%)	95 (100.0%)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ และผู้นำชุมชนส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 80 มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการสวนสมเด็จพระย่า 90 อยู่ในระดับที่มีความรู้มาก และเมื่อวิเคราะห์ความแตกต่าง โดยใช้ค่าสถิติ ไค-สแควร์ ที่ระดับนัยสำคัญ $p \leq .05$ พบว่าระดับความรู้ความเข้าใจในการจัดการสวนสมเด็จพระย่า 90 ของประชากรทั้งสองกลุ่มไม่มีความแตกต่างกัน ดังปรากฏในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงผลการทดสอบค่า Chi-square tests

	Value	Df.	Sig (2-sided)
Chi-square	.130	1	.718

จากข้อคำถามในส่วนของการมีส่วนร่วมซึ่งแยกออกเป็น 4 ประเด็นคือ การประสานงาน การใช้ประโยชน์ ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานและ ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการ สวนสาธารณะสมเด็จพระย่า 90 ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้ผลดังแสดงไว้ในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการมีส่วนร่วมในการจัดการสวน สมเด็จพระเจ้า 90 ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

การมีส่วนร่วม	\bar{X}	SD
การประสานงาน	1.87	.78
การใช้ประโยชน์จากสวน	2.31	.72
ความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน	2.72	.63
ปัญหาอุปสรรค	2.54	.38

จากตารางที่ 7 ซึ่งแสดงถึงการมีส่วนร่วมในการจัดการสวนสมเด็จพระเจ้า 90 ของเจ้าหน้าที่ของรัฐในด้านต่าง ๆ เมื่อเทียบกับเกณฑ์กำหนดระดับความหมายของคะแนนเฉลี่ยข้อ 3 ของ บทที่ 3 พบว่าการมีส่วนร่วมในการติดต่อประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ และการใช้ประโยชน์จากสวนสมเด็จพระเจ้า 90 โดยมีคะแนนเฉลี่ยเป็น 1.87 ซึ่งแสดงถึงความร่วมมือที่อยู่ในระดับน้อยคะแนนเฉลี่ยการใช้ประโยชน์จากการจัดการสวนเท่ากับ 2.31 ซึ่งจัดอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย ส่วนความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆ มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 2.72 และคะแนนเฉลี่ยของปัญหาและอุปสรรคในการจัดการอยู่ที่ 2.54 ซึ่งจัดอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อวิเคราะห์คำตอบของผู้นำชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานสวน สมเด็จพระเจ้า 90 พบว่าผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือดำเนินการจัดการสวนและการร่วมใช้ประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.61, 2.85 และ 2.51 ตามลำดับ) ส่วนระดับความร่วมมือกับประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนั้นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.55 แต่อย่างไรก็ตามพบว่าปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานในส่วนของความร่วมมือก็อยู่ในเกณฑ์ที่ปานกลาง เนื่องจากมีค่าเฉลี่ยที่ 2.91 ดังปรากฏในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในส่วนของการมีส่วนร่วม ของผู้นำชุมชน

การมีส่วนร่วม	\bar{X}	SD
การร่วมปรึกษาหารือ	2.61	0.88
การร่วมดำเนินการจัดการสวน	2.85	0.49
การใช้ประโยชน์จากสวน	2.51	0.57
ระดับความร่วมมือ	3.55	0.81
ปัญหาและอุปสรรค	2.91	0.48

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วม และระดับความร่วมมือในการจัดการสวนฯ ระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับผู้นำชุมชน

จากการที่มีผู้ตั้งข้อสังเกตว่าระบบราชการที่ใช้การสั่งการลงไปให้ผู้ปฏิบัติบังคับบัญชาเป็นผู้ปฏิบัติและอาจนำวิธีเดียวกันไปใช้ต่อกับประชาชนอาจมีผลต่อระดับความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับผู้นำชุมชนและประชาชนได้นั้น จึงได้ตั้งข้อสังเกตถึงวิธีการทำงานร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับประชาชนและระหว่างผู้นำชุมชนกับประชาชนในส่วนของกรมการจัดการสวนฯ โดยภาพรวม พบว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐมีคะแนนเฉลี่ย 2.09 คะแนนซึ่งอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย และผู้นำชุมชนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.66 ซึ่งจัดอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยมาเปรียบเทียบกับ t-test ได้ผลที่น่าสนใจดังแสดงไว้ในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการสวน ระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับผู้นำชุมชน

	ค่าเฉลี่ย	SD	T-test	Df.	Sig
เจ้าหน้าที่ของรัฐ	2.09	.67	-4.38	93	.065
ผู้นำชุมชน	2.66	.53			

จากการวิเคราะห์พบว่าระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการสวนสมเด็จพระเจ้า 90 โดยภาพรวมของประชาชนทั้งสองกลุ่ม มีความแตกต่างกัน โดยที่ผู้นำชุมชนมีคะแนนเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมสูงกว่าแต่คะแนนแตกต่างกันไม่มากพอที่จะมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ $p \leq .05$

เมื่อแยกศึกษาในรายละเอียดลงไปประเด็นของความร่วมมือในการจัดการและดำเนินงานสวนสาธารณะสมเด็จพระเจ้า 90 ว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐกับผู้นำชุมชนมีความร่วมมือระหว่างบุคลากรต่างๆ หรือไม่ พบว่าผู้นำชุมชนได้รับความร่วมมือในการจัดการและดำเนินการอยู่ในระดับมากแต่เจ้าหน้าที่ของรัฐมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้วย t-test พบคะแนนของผู้นำชุมชนสูงกว่าคะแนนของเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 แสดงการเปรียบเทียบระดับความร่วมมือในการจัดการสวน ระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐ กับผู้นำชุมชน

	ค่าเฉลี่ย	SD	T-test	Df.	Sig
เจ้าหน้าที่ของรัฐ	2.72	.63	-4.92	93	.000
ผู้นำชุมชน	3.55	.81	-	-	-

*** $P \leq .001$

เมื่อเปรียบเทียบระดับของการรับรู้เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดการและดำเนินงานเกี่ยวกับสวนสาธารณะสมเด็จพระยา 90 ระหว่างกลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐและผู้นำชุมชนซึ่งอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกันแต่คะแนนเฉลี่ยมีความต่างกัน พบว่าผู้นำชุมชนรับรู้เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นมากกว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐและรับรู้ถึงระดับความรุนแรงของปัญหามากกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังปรากฏในตารางที่ 11

ตารางที่ 11 แสดงการเปรียบเทียบระดับการรับรู้ถึงปัญหา และอุปสรรคในการจัดการสวน ระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับผู้นำชุมชน

	ค่าเฉลี่ย	SD	T-test	Df.	Sig
เจ้าหน้าที่ของรัฐ	2.54	.388	-3.68	93	.000
ผู้นำชุมชน	2.91	.48	-	-	-

*** $P \leq .001$

เมื่อทำการเทียบคะแนนเฉลี่ยของคะแนนความพึงพอใจของประชาชนในบริการที่ได้รับจากสวนสาธารณะสมเด็จพระยา 90 ในประเด็นต่างๆ ตามเกณฑ์ในข้อ 3 ในบทที่ 3 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพอใจในการจัดสถานที่และบรรยากาศของสวนสาธารณะและการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกภายในสวนสาธารณะนี้ในระดับปานกลาง ที่อยู่ชิดกับระดับค่อนข้างน้อย เนื่องจากมีค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 2.59 และ 2.62 ตามลำดับ มีความพึงพอใจในการประชาสัมพันธ์กิจการต่างๆ ของสวนสาธารณะ การจัดการสภาพโดยทั่วไปของสวนสาธารณะ และมีความพึงพอใจในกิจกรรมร่วมกันระหว่างกลุ่มบุคคลต่างๆ ในระดับ ปานกลาง เมื่อประเมินคะแนนความพึงพอใจโดยรวมทั้งหมดจะอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน (ค่าเฉลี่ย 3.05 จากคะแนนเต็มเท่ากับ 5) ดังปรากฏในตารางที่ 12

ตารางที่ 12 ความพึงพอใจของประชาชนต่อการใช้บริการของสวนสมเด็จพระเจ้า 90

ความพึงพอใจ	\bar{X}	SD	ระดับความพึงพอใจ
การจัดสถานที่และบรรยากาศ	2.59	.57	ปานกลาง
การประชาสัมพันธ์	3.10	.69	ปานกลาง
สิ่งอำนวยความสะดวก	2.62	.66	ปานกลาง
การจัดการสภาพทั่วไป	3.22	.60	ปานกลาง
การจัดกิจกรรมร่วมกัน	3.34	.58	ปานกลาง
ความพึงพอใจโดยรวม	3.05	.52	ปานกลาง
ความยินดีให้ความร่วมมือ	3.18	.44	ค่อนข้างมาก (ใช้เกณฑ์ตามข้อ 2 บทที่ 3 เนื่องจากมีคะแนนเต็ม 4)

ส่วนองค์ประกอบในด้านการยินดีให้ความร่วมมือนั้นพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความยินดีที่จะให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของรัฐและผู้นำชุมชนอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างมาก ทั้งนี้ดูจากการที่คะแนนเฉลี่ยเป็น 3.18 จากคะแนนเต็มเท่ากับ 4.0 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็น .44

4.3 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับความร่วมมือของประชาชนในการจัดการสวนสมเด็จพระเจ้า 90 จังหวัดพะเยา จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 กลุ่ม คือ เจ้าหน้าที่รัฐ (หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง) ตัวแทนผู้นำชุมชน ประชาชนทั่วไป โดยสัมภาษณ์ 4 ประเด็น ได้แก่ 1) ความร่วมมือของประชาชนในการวางแผน 2) ด้านข้อมูลข่าวสาร 3) ด้านการดูแลรักษา 4) การใช้บริการสวนสมเด็จพระเจ้า 90 ซึ่งจะสรุปได้ดังนี้

1. ความร่วมมือของประชาชนในด้านการวางแผน

เท่าที่ผ่านมามากประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในส่วนของการวางแผนการบริหารและจัดการนั้นมีบ้างเป็นบางครั้ง (ศุภชัย ไชยลังกา, 2545: สัมภาษณ์; กิ่งแก้ว วิรัตน์เกษม, 2546: สัมภาษณ์) การประสานงานและความร่วมมือของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องยังมีน้อยมาก อาจเป็นเพราะว่าทางตนเองก็ยังไม่ได้มีการรณรงค์แต่อย่างใด จะบอกว่าประชาชนไม่ให้ความร่วมมือเพื่อนำความคิดเห็นสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริงก็อาจไม่ถูกต้องนัก เนื่องจากอาจจะติดขัดเรื่องเวลา

(วรรณวิมล แห่งประสิทธิ์, 2545: สัมภาษณ์) และขาดองค์กรอื่นมารองรับ ทั้งนี้เพราะในส่วนของประชาชนในชุมชนนั้นไม่ว่าจะทำอะไรจะต้องมีคนมานำเขาก่อน จะให้เขาคิดเองเริ่มเองนั้นยังเป็นเรื่องค่อนข้างจะมีน้อย สิ่งสำคัญคือส่วนราชการที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการวางแผนไว้ก่อน แล้วขอความร่วมมือจากประชาชนในการดำเนินการต่อไป

ผลที่ได้จากการสัมภาษณ์พบว่า ในปัจจุบันประชาชนมีการรวมตัวกันมากขึ้น มีส่วนร่วมในการวางแผนในการดำเนินงานต่างๆ มากขึ้น แต่โอกาสที่จะร่วมทำงานด้านการวางแผนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ยังมีน้อยมาก ส่วนการประสานงานก็มีน้อยเช่นกัน ทั้งนี้สังเกตได้จากการจัดระเบียบในการบริหาร และการจัดการ ในสวนสมเด็จพระยา 90 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างไม่สามารถเข้าร่วมในการวางแผนดำเนินการได้ (เจตน์ วรรกศิลป์, 2545: สัมภาษณ์) นอกจากนี้จะคอยปฏิบัติตามคำสั่งที่มาจากหน่วยราชการเท่านั้น

2. ด้านข้อมูลข่าวสาร

การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารมีผลทางด้านความร่วมมือเป็นอย่างมาก เพราะทำให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง แต่ปัจจุบันการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารมีน้อยมาก แทบจะไม่มีมีการปฏิบัติกันเลย การประชาสัมพันธ์กิจกรรมของสวนสาธารณะจะมีน้อยมากและมักเกี่ยวกับงานของส่วนอื่นที่ฝากประชาสัมพันธ์ (ห้วง เสมอเชื้อ, 2546 : สัมภาษณ์; เพ็ญสิริ เพชรดี และ จรัสพรรณ นนทจันทร์, 2546: สัมภาษณ์) ส่วนการประชาสัมพันธ์ในวงกว้างนั้นยังไม่มี และก็ไม่แน่ใจว่าประชาชนได้รับฟังทั่วถึงหรือไม่ การให้ความรู้แก่ชุมชนจากภาครัฐมีน้อยมาก นานๆครั้งเมื่อมีงานเทศกาลก็จะมีการใช้เสียงตามสายประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบ และมีป้ายบอกให้ทราบทั่วกัน (จรัสพรรณ นนทจันทร์, 2546: สัมภาษณ์)

ผลที่ได้จากการสัมภาษณ์พบว่า การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนผู้มาใช้บริการที่สวนสมเด็จพระยา 90 นั้นมีน้อยมาก หรือแทบจะไม่มีมีการปฏิบัติงานจากหน่วยประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเลย ส่วนการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้บ้างนั้น ก็มีการประกาศเสียงตามสาย ซึ่งจะกระทำก็ต่อเมื่อมีงานเทศกาลเท่านั้น จึงทำให้เห็นได้ชัดว่า การดูแลเอาใจใส่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และมีหน้าที่รับผิดชอบ ในด้านการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนผู้ใช้บริการในสวนสมเด็จพระยา 90 นั้น ไม่ได้รับประโยชน์เท่าที่ควร หรืออาจจะไม่รู้ข้อมูลข่าวสารเลยก็ได้

3. ด้านการดูแลรักษา

ผลจากการสัมภาษณ์พบว่า การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ดูแลรักษาสวนสมเด็จพระยา 90 ทางแขวงทางและเจ้าหน้าที่ดูแลสวนก็ได้พยายามดูแลรักษาอย่างเต็มความสามารถอยู่แล้ว

ในสภาพแวดล้อมของสวนโดยทั่วไปมักจะเกิดปัญหาเรื่องน้ำท่วมทุกปี ส่วนการดูแลรักษาจากหน่วยงานเทศบาลไม่ค่อยได้รับการดูแลเอาใจใส่เท่าที่ควร เพราะบุคลากรที่ดูแลยังมีไม่เพียงพอ อีกทั้งมีการกิจด้านอื่นๆ มาก การดูแลจึงเป็นไปไม่ต่อเนื่อง ความร่วมมือจากประชาชนในการดูแลรักษาสวนยังมีไม่มากนัก คนในชุมชนยังไม่รู้สึกว่าตนเป็นเจ้าของสวนแห่งนี้ เพราะฉะนั้นในการที่จะดูแลรักษาก็มีน้อย มันก็เลยเหมือนเป็นการขัดแย้งกันอยู่ในตัว นอกจากนั้นงบประมาณในการดูแลสวนฯ โดยเฉพาะ นอกจากจะได้รับการสนับสนุนจากส่วนอื่น (เจตน์ วรรกศิลป์, 2545: สัมภาษณ์) สภาพสวนสมเด็จพระย่า 90 ยังคงอยู่ได้ตามสภาพ เนื่องจากมีการเพาะชำต้นไม้ต่าง ๆ กันเอง (ห้วง เสมอเชื้อ, 2546: สัมภาษณ์) ประชาชนต่างก็ให้ความร่วมมือในการไม่ทำลายและไม่เด็ดดอกไม้ตามสวนสมเด็จพระย่า 90

4. การใช้บริการสวนสมเด็จพระย่า 90

ผลการสัมภาษณ์พบว่า ปัจจุบันประชาชนให้ความร่วมมือในด้านการใช้บริการในระดับหนึ่งเท่านั้นเอง ส่วนใหญ่จะเข้ามาท่องเที่ยว และออกกำลังกาย (วรรณวิมล แพ่งประสิทธิ์, 2545: สัมภาษณ์) ผู้ที่เข้ามาใช้บริการจะเป็นนักท่องเที่ยวและคนสูงอายุเท่านั้น เพ็ญศิริ เพชรดี และ จรัสพรรณ นนทจันทร์, 2546: สัมภาษณ์) ส่วนในกลุ่มวัยรุ่นนั้นไม่ค่อยเห็นความสำคัญและจุดมุ่งหมายที่แท้จริงของสวน ส่วนใหญ่จะเข้าไปเพื่อการนัดพบรวมกลุ่มกระทำกิจกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น ถอนต้นไม้ ทำลายหลอดไฟฟ้าและข้าวของต่างๆ ต้มสุรา ส่งเสียงดังรบกวนเวลาหลับนอน เป็นต้น (ประสิทธิ์ วรรคตยากร, ประสิทธิ์ ไชยสาร และ กิ่งแก้ว วิรัตน์เกษม, 2546: สัมภาษณ์) และทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรหามาตรการแก้ไข และส่งเสริมกิจกรรมที่ก่อประโยชน์หรือที่สร้างสรรค์ ให้กลุ่มวัยรุ่นมีส่วนร่วม เช่น มีสนามกีฬา และลานดนตรี ฯลฯ และมีการรณรงค์ให้ประชาชนได้รับทราบถึงประโยชน์ของสวนฯ และทราบถึงกฎข้อห้ามต่าง ๆ ของสวนฯ เพื่อจะได้ช่วยการอนุรักษ์สภาพของสวนสมเด็จพระย่า 90 ไม่ให้เสื่อมโทรม และควรที่จะจัดตั้งอำนวยความสะดวกให้เพียงพอ เช่น ม้านั่ง ชุมนบริการน้ำดื่ม ห้องสุขาควรสะอาด และมีความเพียงพอ

ปัญหาอีกประการหนึ่งของการใช้บริการสวนสมเด็จพระย่า 90 ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวถึงคือการที่มีแรงงานอพยพและคนจรจัดจำนวนหนึ่งมาอาศัยศาลา ถึงปลูกสร้างและพื้นที่ในบริเวณต่างๆ ของสวนสมเด็จพระย่า 90 เป็นที่พักผ่อนหลับนอน และมีบางรายที่ยึดพื้นที่บางแห่งเป็นที่อาศัยชั่วคราว ทำให้ขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อยและทำให้เกิดความกังวลเกี่ยวกับความปลอดภัยของผู้มาใช้บริการในยามค่ำคืน

นอกจากนั้นผู้ให้สัมภาษณ์บางรายยังได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการและเสนอความเห็นอันเป็นประโยชน์หลายประการเช่น

แม้จะมีการเสนอความคิดเห็นให้เพิ่มเติมเก้าอี้สำหรับนั่งพักผ่อนมายังหน่วยงานแขวงการทางพะเยาที่ 1 ซึ่งเป็นหน่วยงานรับผิดชอบบางส่วนของสวนสมเด็จพระเจ้า 90 เจดีย์ วรภัทร์ (2545 : สัมภาษณ์) ผู้ช่วยแขวงการทางพะเยาที่ 1 ได้แสดงความคิดเห็นว่า การจัดการสภาพแวดล้อมของสวนจะไม่ติดตั้งเก้าอี้เพิ่มเติมเนื่องจากถือว่า ศาลาพักใจกับศาลาทองและเก้าอี้ได้ต้นไม้รอบ ๆ สวนมีจำนวนเพียงพอแล้ว ในสวนนั้นจะเน้นบรรยากาศหรือภูมิทัศน์ โดยการให้เสื้อชู้นั่งให้มองดูเป็นธรรมชาติของการพักผ่อนจริง ๆ และถ้าต้องการจะให้พื้นที่สวนทำกิจกรรมต้องทำเป็นหนังสือขอมาทงแขวงซึ่งจะส่งต่อคำขออนุมัติไปยังกรมทางหลวงตามขั้นตอน ด้วยเหตุผลที่ว่าถึงแม้แขวงการทางพะเยาที่ 1 มีหน้าที่เป็นผู้ดูแล แต่จะไม่มีอำนาจที่จะไปอนุญาตให้ชุมชนกระทำการใดๆ ในสวนแห่งนี้ ที่ผ่านมาจากเทศบาลเมืองพะเยาเคยขอเข้าไปทำหน้าที่ดูแลแต่ทางกรมทางหลวงไม่สามารถอนุมัติให้ได้เนื่องจากผิดวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ส่วนเรื่องงบประมาณที่จะนำมาพัฒนาสวนนั้นต้องนำเงินอุดหนุนที่ได้มาจากส่วนงานอื่นเช่น สำนักงานปลัดกรมทางหลวง และจังหวัดพะเยา ไม่ใช่จากทางแขวงการทางพะเยาที่ 1 ซึ่งไม่มีหน้าที่ของงบประมาณในส่วนนี้ เพราะเป็นโครงการร่วมกันของกรมทางหลวงและจังหวัดพะเยาเพื่อจะให้สวนเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของจังหวัดพะเยา

ศุภชัย ไชยลังกา (2545: สัมภาษณ์) ตำแหน่งรองปลัดเทศบาลเมืองพะเยา ได้แสดงความคิดเห็นว่าการนำเสนอข้อมูลข่าวสารน่าจะมีผลทางด้านความร่วมมือเป็นอย่างมากเพราะทำให้ประชาชนได้รับรู้ข้อเท็จจริงข้อปัญหาต่างๆ แต่ปัจจุบันการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสวนสมเด็จพระเจ้า 90 จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังมีน้อยมาก นอกจากนั้นการดูแลรักษาสาธารณะสมบัติและการให้บริการสาธารณะเกือบไม่มีเลย ขาดการประสานงานในการดูแลรักษาและรักษาความปลอดภัยระหว่างหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งถือว่ายังต้องแก้ไขในเรื่องนี้ และยังสามารถเสนอแนะ การบริหารจัดการสวนไว้ว่า ควรจัดให้มีในรูปแบบของคณะกรรมการ โดยกำหนดโครงสร้างให้เล็กกะทัดรัด ให้มีภาคประชาชนเข้าร่วมเป็นกรรมการ โดยให้ชุมชนคัดเลือกตัวแทนเข้ามาและต้องมีการประชาสัมพันธ์การดำเนินการทุกด้านให้ทั่วถึงด้วย

วรรณวิมล แฝงประสิทธิ์ (2545: สัมภาษณ์) นักวิชาการสุขาภิบาลประจำสำนักงานสาธารณสุขพะเยา ได้แสดงความคิดเห็นว่าโดยส่วนตัวแล้วการทำหน้าที่ประสานงานเกี่ยวกับโครงการ "สวนสาธารณะนารีธรรมย์" ของกระทรวงสาธารณสุขซึ่งเคยจัดทำขึ้นนั้นไม่มีปัญหาส่วนใหญ่จะไปติดต่อด้วยตนเอง ส่วนในภาคความร่วมมือของประชาชนนั้น จะพูดว่าประชาชนไม่ให้ความร่วมมือก็ไม่ใช่ แต่ปัญหาอาจเกิดจากเรื่องเวลาว่างที่ไม่ตรงกัน ตอนที่ระดมความคิด

เห็นว่าจะทำงานค่อนข้างจะดีแต่พอนำไปสู่การปฏิบัติจริง ๆ แล้วมันไม่เกิดผลเท่าใดนัก อาจยัง เพราะไม่มีองค์กรหรือหน่วยงานรับผิดชอบที่แท้จริงมารองรับ และนำความคิดเห็นสู่การปฏิบัติ อย่างแท้จริง เพราะว่าในส่วนของชุมชนจะทำอะไรก็ต้องมีคนมานำจะให้คิดเอง ทำเองไม่ค่อยได้ ส่วนการวางแผนเป็นจุดสำคัญที่มีความเกี่ยวข้องกับความร่วมมือของประชาชนในการจัดการสวน ผู้ให้สัมภาษณ์เชื่อว่าการเผยแพร่ข่าวสารหรือการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของสวน ในวงกว้าง นั้นก็ยังไม่ทำให้ไม่แน่ใจว่าประชาชนได้รับฟังทั่วถึงหรือไม่ การปรับปรุงด้านอื่น ๆ เพื่อให้ได้รับความร่วมมือจากประชาชนในการจัดการสวนในโครงการ "สวนสาธารณะนารีธรรม" ของ กระทรวงสาธารณสุข นั้น ชุมชนส่วนใหญ่ก็ว่าดี เพียงแต่ว่ายังขาดองค์กรที่เป็นแกนนำเท่านั้นเอง ในส่วนของชุมชนก็ยินดีที่จะให้ความร่วมมือ การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ดูแลสวนจะตั้งใจปฏิบัติงานเต็มความสามารถอยู่แล้วในสภาพสิ่งแวดล้อมของสวนโดยทั่วไป มักจะเกิดปัญหาเรื่องน้ำท่วม ทุกปี ความร่วมมือในการดูแลรักษายังมีไม่มาก คนในชุมชนยังไม่รู้สึกที่สวนเป็นของตนเองเลย เพราะฉะนั้นในการดูแลรักษาสวนก็มีน้อย ยังไม่รู้ว่าตนเองเป็นเจ้าของถ้าประชาชนมีความรู้สึก เป็นเจ้าของ เขาก็จะหามาตรการหรือพยายามที่จะช่วยกันดูแลรักษาสาธารณะสมบัติภายในสวน ทุกวันนี้เท่าที่เห็นคือมาเที่ยวและมาออกกำลังกายกัน ส่วนกลุ่มวัยรุ่นไม่ได้ไปใช้ประโยชน์ตาม วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้แต่ใช้เป็นที่มั่วสุมเท่านั้น น่าจะเป็นสถานที่รวมกันในชุมชนให้ทำ กิจกรรมร่วมกันหรือทำประโยชน์อย่างอื่น เช่น ฟื้นฟูวัฒนธรรม ทำลานกีฬา ลานดนตรีและ ประชาชนน่าจะใช้ประโยชน์จากสวนให้มากกว่านี้

ห้วง เสมอเชื้อ (2546: สัมภาษณ์) หัวหน้าหน่วยคณงานสวนสมเด็จพระย่า 90 สังกัด หน่วยงานแขวงการท่องเที่ยวที่ 1 ได้แสดงความคิดเห็นว่าในช่วงแรกของการดำเนินงาน มีปัญหา มากเกิดขึ้นมากมาย แต่ในระยะ 2 ปีมานี้ได้รับความร่วมมือทั้งภาครัฐและชุมชนบ้าง ปัญหาที่มี อยู่ในปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นปัญหาวัยรุ่นที่เข้ามาทำความเดือดร้อนกับผู้มาเที่ยว ซึ่งได้รับความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ (สายตรวจ) ได้เข้ามาช่วยสอดส่องดูแลความประพฤติทำให้ความรุนแรง ลดลง นอกจากนั้นได้รับความร่วมมือในภาคประชาชนมากขึ้น มีกิจกรรมส่งเสริมการปลูกต้นไม้ เพื่อเป็นการอนุรักษ์ต้นไม้พื้นเมืองของเราในบริเวณสวนด้วย

นอกจากนี้งบประมาณที่ได้รับมาจากหน่วยงานที่รับผิดชอบแต่ละปีมีน้อยมาก เหลือไปให้เป็นเงินเดือนค่าแรงคนสวน สภาพของสวนคงอยู่ได้เนื่องจากคนสวนทำการเพาะชำกล้า ไม้ต่าง ๆ ขึ้นใช้เอง

เพ็ญสิริ เพชรดี ประธานชมรมลูกสาวพ่อขุนงำเมือง แสดงความคิดเห็นสอดคล้องกับจรัสพรรณ นนทจันทร์ (2546: สัมภาษณ์) ข้าราชการบำนาญว่า

เลขหมู่.....

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

เห็นด้วยกับการรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาปรับปรุง การใช้ประโยชน์สวนสาธารณะ สมเด็จพระเจ้า 90 ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่จะเป็นผู้สูงอายุเข้าไปในสวนทำกิจกรรม เช่น รำไทเก๊ก รำ กระบี่กระบอง ถีบจักรยานซึ่งผู้ไปใช้บริการให้ความร่วมมือกับทางสวนไม่ก่อปัญหาเพราะไม่ได้เอาอะไรไปขาย หรือไปปรับปรุทานซึ่งอาจก่อให้เกิดความสกปรกกรูกรัง เพียงแต่ไปใช้สถานที่ของสวนเท่านั้น เพราะสวนแห่งนี้มีดอกไม้สวยงาม อากาศดีมาก ๆ เลย ทำให้สุขภาพแข็งแรง

การรับรู้ข่าวสารจากทางสวนมีบ้าง บางกิจกรรมจะมีแผ่นป้ายติดบอก เช่น งาน ขันโตก ศึกษ์เก่าของราชภัฏเชียงราย เป็นต้น ผู้ให้สัมภาษณ์ ยังได้มีการเล่าให้ฟังว่าจะมีการปรับปรุงบริเวณโดยรอบกว้านพะเยา และมีการปรับปรุงพื้นที่บางส่วนของสวนสมเด็จพระเจ้า 90 ซึ่งคงจะเป็นส่วนที่ดีขึ้น แต่ในส่วนที่มีมาแล้วนั้นทางเทศบาลอาจไม่ได้สานต่อ เช่น ในบริเวณศาลาหมื่นปีซึ่งเคยมีน้ำตก มีต้นไม้ที่งดงาม ปัจจุบันขาดการดูแลบำรุงรักษา ทำให้ไม่มีน้ำตก ต้นไม้ก็ไม่ได้รับการรดน้ำ พรวนดิน ตัดแต่งรูปแบบให้สวยงามอีกต่อไป ปล่อยให้เป็นที่ไปตามธรรมชาติ ในฐานะที่เป็นผู้มองถ้าสวนได้รับการตกแต่งตัดกิ่งไม้แต่งพุ่มไม้ มันก็คงสวยงามยิ่ง

ประสิทธิ์ วรสัตยากร (2546: สัมภาษณ์) ปัจจุบันดำรงตำแหน่งอาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนเทศบาล 1 (พะเยาประชานุกูล) และเพื่อนบ้านได้แสดงความคิดเห็นว่าการมาสร้างสวนสาธารณะใกล้บ้านนั้นดี เพราะเป็นสถานที่ท่องเที่ยว เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ ส่วนที่ได้รับผลกระทบจากสวนมีบ้าง เพราะทางด้านหลังสวนสมเด็จพระเจ้า 90 ทางแขวงทางได้สร้างรั้วสูงเกินไป เป็นการบดบังทัศนียภาพไม่สามารถมองเห็นกว้านชัด ๆ อย่างแต่ก่อนและลมที่เคยพัดผ่านมาอย่างเคยก็ถูกขวางเอาไว้ สวนแห่งนี้น่าจะเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจที่เอื้อต่อชุมชนข้างเคียง แต่กลับไม่เป็นเช่นนั้น เนื่องจากได้รับผลกระทบมากมาย เช่น ช่วงก่อนไม่มีใครดูแลห้องสุขา น้ำใช้สำหรับห้องสุขาก็ไม่มีทำให้ส่งกลิ่นเหม็นรบกวนชาวบ้าน ปัจจุบันให้คนภายนอกเข้ามาประมูลแล้วเก็บค่าบริการ กลิ่นเหม็นก็ลดลงไป ทางรัฐเข้ามาให้ความรู้เกี่ยวกับสวนสาธารณะค่อนข้างน้อย การรับรู้ข่าวสารทั่วไปมีน้อย ชุมชนให้ความร่วมมือในการดูแลรักษาต้นไม้เป็นอย่างดี แต่ก็มีปัญหาและอุปสรรคที่มีกลุ่มวัยรุ่นมาถอนต้นไม้ และยิงหลอดไฟตอนกลางคืน

กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ได้มีการเสนอแนะว่า จากการทำช่วงก่อนมีแม่ค้าเอาสินค้ามาขาย และสร้างความสกปรกให้แก่สถานที่ ควรมีการสร้างกฎระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับเรื่องนี้ ควรป้องกันกลุ่มวัยรุ่นไม่ให้เข้าไปทำกิจกรรมที่ไม่เหมาะสม รื้อด้านหลังสวนกำแพงชุกแตกหักแล้ว ถ้ามีงบประมาณใหม่ควรสร้างให้โปร่ง ๆ เตี้ย ๆ ประตูเข้าด้านหลังควรมี 2 ประตูเพื่อความสะดวกในการเข้าออกสวนและมองเห็นทิวทัศน์ที่สวยงาม

ประสิทธิ์ ไชยสาร (2546 : สัมภาษณ์) ผู้นำชุมชนวัดหลวงราชสถิตฐาน ได้แสดงความคิดเห็นว่า ผลกระทบทางธรรมชาติที่สวนได้รับคือมีน้ำท่วมสวนในฤดูฝนทำให้ต้องปิดสวน

และประชาชนจะเข้าไปเที่ยวหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ได้ การประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลข่าวสารมีน้อยมาก การประสานงานและการร่วมมือในด้านการดูแลสุขภาพสาธารณสุขสมบัติและความปลอดภัยในสวนระหว่างภาครัฐกับประชาชน ผู้นำชุมชนดีมาก มีปัญหาจากกลุ่มวัยรุ่นบ้าง การบริการน้ำดื่มไม่มี โทรศัพท์ ม้านั่งมีน้อย น่าจะมีบริการให้มากกว่านี้

กิ่งแก้ว วิรัตน์เกษม (2546: สัมภาษณ์) ผู้นำชุมชนวัดไชยอวาต ได้แสดงความคิดเห็นว่าในการวางแผนร่วมกันระหว่างภาครัฐ ผู้นำชุมชนและประชาชนคิดว่าอยู่ในระดับปานกลาง การเผยแพร่ข่าวสารยังมีไม่มาก ควรจะมีเจ้าหน้าที่ดูแลสวนมากกว่านี้และควรที่จะปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติตามกฎระเบียบต่างๆ เพราะค่อนข้างจะละเอียด ทำให้กลุ่มวัยรุ่นมาวิ่งวุ่นอยู่จนตีหนึ่งตีสองส่งเสียงดังรบกวนเวลาหลับนอน อยากให้แก้ปัญหาเรื่องกลุ่มวัยรุ่นที่มาก่อปัญหาในสวนสมเด็จพระย่า 90 เพราะมีมากเกินไป ควรเพิ่มตำรวจสายตรวจให้มากกว่านี้

เสาวลักษณ์ ชัยทอง (2546: สัมภาษณ์) ผู้นำผู้สูงอายุวัดศรีอุโมงคำได้แสดงความคิดเห็นว่าเจ้าหน้าที่สวนมีเรือนเพาะชำอยู่ด้านหลังอนุสาวรีย์พ่อขุนงำเมือง ซึ่งจะเพาะต้นกล้าไม้ใส่ถุงไว้เป็นจำนวนมาก เพื่อเป็นการประหยัดรายจ่ายของสวนและยังแบ่งปันให้ประชาชนด้วยนับเป็นสิ่งที่ดี ด้านการเผยแพร่ข่าวสารส่วนใหญ่ที่ได้รับคือพูดคุยกันในกลุ่มผู้ออกกำลังกาย ส่วนทางเสียงตามสายก็ทางสวนจัดมีน้อยมาก ในการรักษาความสะอาดนั้นผู้ใช้บริการบางคนทิ้งขยะลงพื้นทำให้สกปรก เจ้าหน้าที่ต้องตามเก็บ พวกู้สำนึกก็เก็บเองเพราะมีถังขยะไว้ให้เป็นจุด ๆ ปัญหาวัยรุ่นนำอาหาร สุรา ไปกินตอนดึก ซึ่งมีมากในช่วงปิดเทอม สร้างความรำคาญให้เจ้าหน้าที่สวน สถานศึกษาควรที่จะเข้ามามีส่วนร่วม แก้ไขปัญหา เรื่องรักษาความสะอาด การรักษาสาธารณสุขสมบัติ ตลอดจนปัญหาการก่อความเดือดร้อนและรบกวนให้กับผู้อื่น

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เหล่านี้มาวิเคราะห์ร่วมกับผลที่ได้จากแบบสอบถามเพื่อนำเสนอแนวทางที่จะดำเนินการเกี่ยวกับความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสวนสาธารณะสมเด็จพระย่า 90 ต่อไป